

2023. szeptember 5. 12.45-13.25

I. A megkerülhetetlen Petőfi

Dr. Bereczki Ibolya, ügyvezető titkár, Országos Közgyűjtemények Szövetsége
Az Országos Közgyűjtemények Szövetsége és a Petőfi 200 emlékévk

A Nemzeti Kulturális Alap meghívásos pályázata révén koordinálta szerveztünk a közgyűjtemények körében a nyílt pályázati felhívásokat, információs fórumokkal segítette a leendő pályázók munkáját. Felkért szakértői közreműködtek az emlékévkhez kapcsolódó tervezésben, a pályázatok szakmai előértékelésében. A szervezet megújult honlapja (www.oksz.eu.com) lehetőséget teremtett az elkészült kiállítások és az események bemutatására, kisfilmek, tudósítások, interjúk készültek a programokról, és online exhibit formájában is bemutatjuk az emlékévkhez kapcsolódó egyes kiállításokat. A program eredményeinek értékelése, módszertani tematikájának áttekintése is céljaink között szerepel.

Dr. Nemesné Dr. Matus Zsanett igazgatóhelyettes
Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győr
Petőfi és kortársai Győrben

A Petőfi 200 emlékévkhez kapcsolódva a győri Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeumban rendezett kiállítás a 19. század elejének közéleti-kulturális miliójét és hangsúlyosan Győr irodalmát mutatja be. Külön kihangsúlyozza a korabeli folyóiratok, köztük az első magyar vidéki lapnak, a győri Hazának szerepét, melyben Petőfi Sándornak több verse is megjelent. Így például az „Egy gondolat bánt engemet”, „A XIX. század költői”, vagy a „Világosságot!”

Limbarcherné Lengyel Ágnes múzeumigazgató, Palóc Múzeum
Dalait kunyhóban, palotában éneklik... Petőfi Sándor – népiesség és népi kultusz

Ezzel a címmel nyílt kiállításunk ez év májusában (öt múzeummal közös láncolatban) a Palóc Múzeumban. A tárlat középpontjában Petőfi népies költészeti stílusának megjelenítése áll. Népiességét, zsánerfiguráit oly módon mutatjuk be, hogy közismert verseit múzeumi gyűjteményünk paraszti tárgyaival illusztráljuk. A látogató gazdag válogatást talál a paraszti életet megjelenítő költeményekhez kapcsolódó népművészeti tárgyakból: pásztorfaragásokból, áttört palóc padhátbetétekből, fazekas termékekből, hímzésekéből, viseletdarabokból. Petőfi 1845-ben és 1847-ben felsőmagyarországi útra indult. Tárlatunk utazásainak megyénket érintő állomásait is bemutatja. A kiállítás virtuális változata is elkészült, továbbá ismertetése megjelent a „Legyünk szemei mindnyájan egy láncnak... Petőfi nyomában Gömörben és Nógrádban” című *kötetben*.

Illés Gábor igazgatóhelyettes, dokumentátor, Füleki Vármúzeum
A Petőfi körút 200 – A költő szlovák kapcsolódási pontjai a Felvidéken

A Füleki Vármúzeum a Petőfi körút 200 című, határon átnyúló kiállításláncolat keretében hozott létre az emlékévhöz kapcsolódó tárlatot, mely a költő szlovák vonatkozásait mutatja be (nyelvhasználat, identitás, kapcsolatai a szlovák nemzeti mozgalmak alakjaival, megítélése a szlovák kortársai körében és a szlovák irodalomtörténetben, illetve helye a szlovák iskolák tananyagaiban). Ezen felül reflektálunk Petőfi füleki látogatására, és igyekszünk szemléltetni azt a korabeli miliőt, amelyet itt tartózkodásakor tapasztalhatott.

Dr. Romsics Imre múzeumigazgató, Viski Károly Múzeum Kalocsa
Az egyetlen Petőfi sírvers Kalocsán

Szabó Ferencz kalocsai kereskedő az 1847. évi tavaszi pesti vásáron megvette Petőfi első gyűjteményes kötetét, melyet az akkori kiadó a gyorsabb értékesítés érdekében a vásár napján hozott forgalomba. A kereskedő – aki talán elsőként hozta Kalocsára a verses kötetet – családja megismerte és megszerette a költőt. A következő vásárra menet – 1848. március 21-én – a betyárok esetleges támadása ellen kocsiján magával vitt puskája tisztogatása közben, véletlenül agyonlőtte magát Szabó Ferenc.

A gyászba borult özvegy családja mély fájdalomának méltó megörökítésére fölkereste Petőfit, hogy megkérje férje sírversének megírására. Szendrey Júliát találta otthon, aki nem sok reménnyel kecsegtette: „férjem nem szokott sírverset írni, se megrendelésre verset írni”. Szabóné nem nyugodott bele. Újra elment Petőfiékhez olyankor, mikor a költőt is otthon találta. Szépsége, sírása, bőkezűsége, vagy mind a három megígértette Petőfivel, hogy másnap reggelre elkészül a vers. A családi hagyomány szerint a költőtől két sírverset is kaptak. Mind a kettőt rávésték a sírkeresztre.

A sírt a Petőfi 200 című pályázat keretében a Viski Károly Múzeum udvarán állítottuk föl, nyilvános avatását 2023. március 15-én tartottuk.

Nagy Magdolna igazgató
Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ
A Közösségek Hete a Petőfi 200 emlékévhöz

A Közösségek Hete kulturális közösségi programokkal irányítja a figyelmet a közösségekben rejlő értékekre – 2023-ban mindezt a Petőfi 200 emlékévhöz kapcsolódva. A rendezvény mottójaként választott „Egy a szív, az akarat” Petőfi idézet mind a Közösségek Hete, mind az emlékévhöz szellemiségét remekül tükrözi. A közösségek összetartó ereje ugyanis abban a nemzeti, nemzetiségi, helyi, illetve közösségi identításban rejlik, amely Petőfire és korszakára is jellemző volt. Egy bejáratott országos rendezvénysorozat és egy emlékévhöz összekapcsolása módszertanilag is izgalmas megoldásokat eredményezett. Előadásomban bemutatok olyan Petőfihez és korszakához való kapcsolódási pontokat is, amelyek túl azon, hogy figyelemfelkeltő hívószóként működtek, az adott programokat gazdagították, még érdekesebbé téve azokat a látogatók számára.

2023.szeptember 5. 18.10 -19.00

II. Mit hozott a magyar múzeumoknak a Magyar Génius Program?

Ferenc-Mátéfi Kriszta igazgató, Tarisznyás Márton Múzeum, Gyergyószentmiklós

Trianoni férfiak Gyergyóból

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásának jóvoltából a Magyar Génius program keretein belül megvalósul helytörténeti kiállítás Gyergyószentmiklós kiemelkedő történelmi személyiségei közül Vákár P. Arthur és családja életútját emeli ki. Az örmény származású közíró, lapkiadó, diplomata, magyar királyi kormányfőtanácsos életútja egybeesik a nagyközösség várossá válásával, a városiasodási folyamatok kibontakozásával. A Kossuth Nyomda tulajdonosaként annak jövedelmét folyamatosan közcélokra ajánlotta fel, az általa szerkesztett Csíkvármegye című lap hasábjain pedig tematizálta a városfejlődés lefontosabb kérdéseit. A helyi képviselő testület ellenzéki tagjaiként azért tevékenykedett, hogy a városi jogcímhez méltóan fejlődhessen Gyergyó gazdasága. Trianon után Budapesten kezdett új életet. Fia, Vákár Tibor építészként alkotott maradandót Budapest újraépítésében, a lerombolásra szánt építészeti értékek megőrzésében. Az unoka, ifj. Vákár Tibor hűen őrzi a család örökségét, melyek közül számos várostörténeti érdekesség kap helyet kiállításunkon.

Dr. Schmidt Mayer Richárd igazgató, Kuny Domokos Múzeum

Város születik – Papok, katonák, polgárok Tata történetében

A tatai Kuny Domokos Múzeum új állandó kiállítása augusztus 19-én nyílt meg a Magyar Génius Program keretében, amely a várossá fejlődés 300 évét öleli fel a 20. század közepéig. Ekkor alakult ki a jellegzetes arculat, ami ma is alapjában határozza meg a településképet. A kiállításon olyan helyi kötődésű, de sok esetben európai hírnévvel bíró személyek, a hely géniuszainak életútján keresztül halad a történet fonala, akik munkájukkal kiemelkedő módon járultak hozzá Tata fejlődéséhez.

Dr. Mester Edit igazgató, Kiss Pál Múzeum

Évezredes időutazás a Tisza-tó partján

A tiszafüredi Kiss Pál Múzeum legújabb régészeti kiállítása a jégkorszaktól a középkor végéig terjedő időszakon vezet végig a felfedező kedvű látogatókat, a Tariczky Endre Régészeti Kiállítás, Kutató- és Raktárbázis épületében. A Nemzeti Kulturális Alap Magyar Génius Program pályázati támogatásának köszönhetően az épületben jelentős felújítások történtek, és egy élményközpontú, korszerű régészeti kiállítás jött létre 2023-ban. A 19-21. századi tiszafüredi régészeti feltárások legértékesebb leleteit bemutató látványos kiállítás az egész család számára vonzó kapcsolódást jelenthet. Az első teremben egy életnagyságban rekonstruált jégkorszaki gyapjas mamuttal találkozhatunk.

A második teremben Tiszafüred géniuszának, Tariczky Endrének a dolgozószobájába pillanthatunk be, aki a legelső lelkes, felkészült kutatója volt a Tisza-vidéki régiségeknek a 19-20. század fordulóján. Neki köszönhető a helyi Régészeti Egylet, a későbbi múzeum megalapítása is. A következő helyiségbe átsétálva a 2021-2022-ben előkerült legújabb régészeti leleteket tekinthetik meg a látogatók. A klasszikus múzeumi programokat, élő múzeumpedagógiai foglalkozások egészítik ki a kertben álló honfoglalás-kori jurtában és a most felújított tantermekben.

Péterváry-Szanyi Brigitta régész, múzeumigazgató

Laczkó Dezső Múzeum

A Magyar Génusz mint ugródeszka Európa Kulturális fővárosában

A Laczkó Dezső Múzeum az új fenntartói és látogatói igényekhez igazodva évek óta dolgozott új állandó kiállításának koncepcióján a kiemelni kívánt személyek, tárgyak és történetek összegyűjtésével. A Magyar Génusz pályázat lehetőséget teremtett, hogy az ötletek, történetek egységes koncepcióvá álljanak össze és az előzetes látványtervek és költségvetés megszülessenek. Az állandó kiállítás megvalósítására végül a VEB2023-EKF (Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Főváros) támogatásával kerül sor, egy kisebb mértékben átdolgozott koncepció alapján. A kiállításokhoz emellett egyéb fejlesztések kapcsolódtak.

III. A magyar múzeumok és nemzetközi kapcsolatrendszerük a Petőfi 200 emlékévkben

Kassai Hajnal igazgató, Liszt Intézet-Magyar Kulturális Központ-Prága

A Liszt Intézetek programszervezése a Petőfi200 évad keretében

Rövid összefoglaló a külföldön működő kulturális intézetek Petőfi200 évhez kapcsolódó programjairól.

A cél, hogy hitelesen tudjuk bemutatni munkánkat és az otthoni intézmények gondolkodását megfelelő irányba tudjuk terelni a közös projektek megvalósításakor.

Ron Lustig igazgató, Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma, Cfát, Izrael

Bazsó Borka referens, Néprajzi Múzeum

A Néprajzi Múzeum a nemzetközi színtéren

Hogyan legyünk részesei a nemzetközi színtéren zajló múzeumi eseményeknek, kiállításcsereknél, konferenciáknak? – tette fel a kérdést a Néprajzi Múzeum vezetése, és ezzel egyidőben el is kezdte keresni a választ. A múzeum újrainyitása előtt, a költözés során bekövetkező változások és újragondolások egyik pillére a nemzetközi színtéren való szerep erősítése volt. Ennek egyik fontos pontja volt az új épület megnyitójával egyszerre rendezett nemzetközi konferencia, egyfajta (újra)nyitány a Néprajzi Múzeum nemzetközi kapcsolatainak színpadján. A múzeum újrainyitása óta egyre aktívabban van jelen a nemzetközi múzeumi világban. Prezentációmban bemutatom a Néprajzi Múzeum elmúlt két évében megvalósult nemzetközi projekteket, tanulmány- és kutatóútjainkat, vándorkiállításokat és a múzeum nemzetközi kapcsolatainak egyéb fontos pontjait.

2023.szeptember 6. 12.45 -13.30

IV. Stratégiai, jogszabályalkotási, fejlesztési és finanszírozási kérdések a magyar múzeumokban

Heilauf Zsuzsanna igazgató, Tomory Lajos Múzeum

Fejlesztési források másként a Tomory Lajos Múzeumban

A Tomory Lajos Múzeumban az elmúlt négy évben sokféle, és sokféle forrású fejlesztés valósult meg. A legizgalmasabb máskéntek: Nemcsics-emplékház – közösségi fejlesztéssel, Buna Galéria magántámogatóval, Mű-hely avagy üzemépület másként. Utóbbinál, hogyan győzzük meg a fenntartót és környezetünket, hogy kisebb beruházással is jó végeredmény születhet.

Cselovszki Zoltán főigazgató, Iparművészeti Múzeum

Iparkodjunk!

Az Iparművészeti Múzeumban hiszünk az ige teremtő erejében, éppen ezért indítunk *Iparkodjunk!* címmel kiállításorozatot: meggyőződésünk, hogy ez a cím pezsdítő erővel hat a múzeumra és annak látogatóira is. E sorozat keretében minden évben egy időszakos tárlaton mutatjuk be az Iparművészeti Múzeum egyes gyűjteményeit, valamint az Üllői úti főépület feltárásának és rekonstrukciójának részterületeit. A múzeum 1872-es alapítását követően 1890-ben került sor arra az építészeti tervpályázatra, amelyet Lechner Ödön és Pártos Gyula nyertek meg. Az ő terveik alapján felépült Iparművészeti Múzeum Üllői úti épülete 1896-ban nyílt meg. Az *Iparkodjunk!* című sorozat nyitó kiállítása a múzeum két önálló, jelentős műtárgyakkal rendelkező gyűjteményét mutatja be: a Könyvtárat és az Adattárat. Más múzeumoktól eltérően az Iparművészeti Múzeumban ezek egyike sem pusztán segédgyűjtemény. Mindkettő az intézmény alapítása óta gyűjti a nemzetközi és hazai iparművészet legjelentősebb könyveit, hagyatékait, papíralapú műtárgyait és dokumentumait. Terveink szerint a 2024-ben rendezendő következő kiállítás a főépület reprezentatív tereihez kapcsolódó restaurátori vizsgálatokat és rekonstrukciós terveket fogja bemutatni.

V. Kortárs művészet és kortárs installáció a múzeumban

Frazon Zsófia főmuzeológus, Néprajzi Múzeum

Művészet és etnográfia

Miért érdekes és fontos a néprajztudomány, a kulturális antropológia és a kortárs művészet kapcsolatát múzeumi és kiállítási eszközkészlettel (is) vizsgálni? Miként dolgozható ki ez a kapcsolódás vizuálisan, és miként teremthető nyelv, amely dialógusba rendezi az eltérő világokat? Miben más a művész tekintete, mint a tudósé, a kutatóé, a muzeológiáé? És ez miért szuperizgalmas nézőpont egy nagymúltú gyűjteményi örökség kutatásában?